

Ještě významnější nálezy přinesla úprava fasády Saského domu čp. 55/III v Mostecké ulici na Malé Straně. Nad přízemím, rozrušeným řadou pronika-

SASKÝ DŮM

H. J.

vých přestaveb, ukázalo se pod omítkou zdivo gotického paláce, vybudovaného Karlem IV. pro saského kurfiřta. Palác nedosahoval až k věži Juditina mostu, ale byl od ní oddělen branou. Prvé patro paláce zaujímal obě dnešní poschodí a bylo členěno šesti okny o šířce téměř 5 m a výšce asi 7 m. Meziokenní pilíře, široké zhruba 1 m, jsou zděny z pečlivě lícovaných opukových kvádrů. Ostění

Saský dům čp. 55/III v Mostecké ulici — odkrytá část okna původního gotického paláce. Snímek: Jitka Janatková

oken má složitou subtilní profilaci z drobných oblounů a výžlabů, při vnějším okraji je uplatněn hruškový tvar. Pod okny probíhala po celé délce budovy kordonová římsa, ze které zůstal dochován konstruktivní článek zapuštěný do zdi, vystupující část je osekána. Na římsu navazoval šikmý bankál oken, nad ním pokračovala parapetní zídka vysoká asi 50 cm; subtilní ukončující římsa parapetu protíná na bocích obloun okenního ostění a přepíná ještě sousední vyžlabený článek. Na parapet zřejmě dosedaly i pruty nesoucí kružbu, ta však byla vylámana při renesanční přestavbě domu. Tato úprava porušila rovněž vrcholy oken. Z dochovaných částí lze rekonstruovat zakřivení archivolt, které tvoří půlkruh, a předpokládáme, že ve vrcholu byl zalomen. Na meziokenních pilířích v horní části mezi archivoltami oken jsou do zdiva zapuštěny mělké niky, ve vrcholu porušené; pod nimi a po jejich stranách prozrazují osekané kameny, že je podpírala konzola, nesoucí patrně skulpturu, a tato plastika byla podle obrysu otlučených bočních částí rozvinuta i do stran, patrně zvířecím motivem, přesahujícím až na první hruškový článek okenního ostění.

Renesanční přestavba vytvořila z monumentálního gotického paláce dvě obytná patra a do gotických okenních otvorů vložila dvě podlaží sdružených oken. V zazdívce bylo použito mnoha fragmentů z porušené výzdoby paláce a lze předpokládat, že její otevření by přineslo řadu zajímavých poznatků.

Nad hlavní římsou se nachází zcela prosté průčelí třetího patra, které bylo všeobecně pokládáno za klasicistní nástavbu ze třicátých let 19. století. Průzkum ověřil, že pod patnácticentimetrovou přízdívkou je zachována celá spodní část renesanční atiky, jejíž bohatou a náročnou konstrukci zachycuje ještě pohled od A. Sachettiho z roku 1820. Jsou dochovány i půlkruhovité niky, okenní otvory však zvětšila klasicistní přestavba, která snesla také horní štíty atiky.

Monumentální architektura gotického paláce vyžaduje, abychom se v budoucnu k tomuto objektu vrátili a vyřešili uplatnění těchto významných nálezů, dokumentujících výstavnost a výtvarné bohatství středověké Prahy.

STAROMĚSTSKÉ

DOMY

Ale ani architektura měšťanských domů nezůstávala pozadu. Přináší o tom doklady řada nálezů z poslední doby.

HUBERT JEČNÝ

Zprávy o Millesimovském paláci čp. 597/I v Celetné ulici na Starém Městě, kde je umístěna studovna marxismu a leninismu, proběhly již tiskem. Odkrytá gotická kružbová okna v prvním patře, zachovaná téměř nedotčeně, jsou prvá toho druhu, která byla zjištěna v pražských měšťanských domech. Obdobná okna jsme odkryli i ve druhém patře, zde se však kružba nedochovala a dosa-